

Hanstholm ville se med

af Flemming Skipper

Og fjernsynsforhandleren i Thisted øjnede mulighederne på holmen.

I Vestergade 61 i Thisted var der i 1958 en forhandler af radio- og fjernsynsapparater: E. Outzen. Radiohuset hed forretningen.

I Hanstholm var der en fiskeeksportør med en stor kærlighed til fodbold, der var mere end hans halve liv.

Det var formanden for idrætsforeningen, H. P. Hammer.

Og nu var der verdensmesterskab i fodbold. Som noget nyt og revolutionerende blev kampene vist i fjernsynet.

Radioen og mandagsavisen med enkelte billeder havde hidtil været den eneste informationskilde om fodbold uden for Thy. Med fjernsynet kunne man ikke bare høre stemningen på stadion via reporteren Gunnar NU Hansens stemmeføring. Man kunne se kampene. En øjenåbner. Fantastisk!

Et fjernsynsapparat måtte være noget for idrætsforeningens formand i Hanstholm.

Det kunne Hammer ikke være uenig med Thistedforhandleren om.

Kom bare!

Antenne blev hurtigt rigget til, et apparat opstillet, de første levende billeder brød gennem stuens tavshed, hvor operationen var blevet fulgt nærmest andægtigt. Lyd og billede gik tilfredsstillende igennem. En ny verden åbnede sig for alles øjne. Og rygtet om Hammers fjernsyn bredte sig hurtigt. I løbet af ingen tid var stuen fyldt.

Selv byens bager måtte afbryde sin landtur for at kigge med.

Når folk ringede og spurgte, hvor han blev af, var svaret: »Kom selv og hent brødet i bilen. Betal næste gang!«

fuldendt
i form og billede...

TV 2158 FM - „GIGANT“
Den store 21" modtager med FM-Radio. Pragtfuld gengivelse af billede og lyd. Leveres i nød eller teak. Kr. 2575,-.

TV 1758 FM - BORDMODEL
Det smukke kabinet og den fine teknik er det fulgskabende ved vort bordmodel. Leveres i nød eller teak. Kr. 2060,-. Rullebord kr. 100,-.

TV 1758 FM KONSOLSKAB
Forsynet med den verdensberømte engelske MICARDC-pladekvikler er denne TV-FM-Radiogramfon sæsonens fuldræfter. Leveres i nød eller teak. Kr. 2695,-.

ALWAYS fjernsyn

WILHELM JOHNSEN ^{h/c}
AMERIKAVEJ 44
KØBENHAVN V

Hovedforhandler for Thisted **Radiohuset** v/ Emil Outzen
Vestergade 61 - THISTED - TLF. 07

29. juni 1958. Emil Outzen fra Radiohuset i Vestergade i Thisted lokker i den lokale avis med de sidste nye fjernsynsmodeller. Og over telefonen kaprer han med stort held kunder i Hanstholm. (Lokalhistorisk Arkiv for Thisted Kommune).

OPLYSTE HANSTHOLM

Gennem 1950'erne blev der bygget otte fjernsyns-sendere i Danmark. Men det tog sin tid. Seks år efter de første forsøg var der stadig kun én sender og 1000

apparater i de danske hjem. Og de var dyre: 2000 kr. Til sammenligning: En husleje lå på 200-400 kr.

Fjernsyn – dét så man hos naboen, i radio- og fjernsynsforhandlernes udstillingsvinduer eller – som i Thisted – ved offentlige »forestillinger« på Hotel Aalborg. Her var den store sal fyldt med thistedboer, der spændt fulgte med i bevægelserne på den lille skærm. For de bageste meget langt borte. Og alligevel så livagtigt tæt på.

Da fjernsynet holdt sit indtog hos H. P. Hammer i Hanstholm, kunne 84 pct. af Danmarks befolkning se med. Nu var fjernsynet stort set landsdækkende, forlød det i *Billed-Bladet*, der dog i en sidebemærkning føjede til: på nær det mørke Jylland!

Hanstholm kunne altså oven i alt det andet glæde sig over trods alt ikke at høre til i dette mørke i en tid, da der stadig var usikkerhed om havnebyggeriets fremtid. Det var altid noget.

Familien Hammer var ikke de første, der så fjernsyn i Hanstholm, men de var blandt de første. Og

det var her i sommeren 1958, der var VM-stemming i stuen. Sverige var vært ved VM-slutrunden, som siden er blevet kaldt en af de allerbedste. Ikke blot satte Frankrigs Just Fontaine rekord med 13 mål. Svenskerne var meget tæt på at løbe med guldmedaljerne, hvis det ikke havde været for det blændende fodboldspil af de rapfodede brasilianere – og ikke mindst af dette holds fænomen, der siden skulle blive en legende i fodboldens verden: *Pelé*.

Verden var ikke den samme efter dén kamp.

Heller ikke i Hanstholm.

Og forude ventede andre oplevelser på det lille husalter eller den elektroniske pejs i hjørnet af stuen.

LOKALE HELTE

Man begyndte allerede at se frem til OL i Rom, og da der i sommeren 1960 blev blændet op for begivenhederne i den evige stad – med den ligeså evige Gunnar NU bag mikrofonen – var antallet af fjernseere i Hanstholm steget betragteligt.

Hotel Aalborg 1955. Thisted's største fjernsynsstue. Det krævede gode øjne at følge med på skærmen i det fjerne. Men en begivenhed er det under alle omstændigheder. (Lokalhistorisk Arkiv for Thisted Kommune).

Der var endnu ikke radio- og fjernsynsforhandlere i byen, så man ude fra gaden kunne have fulgt med i begivenhederne i Italien, og derfor var de endnu fjernsynsløse tvunget til at søge inden døre hos dem med licens og apparat i orden og alle antenner ude.

Her var der (igen!) ægte landskampstemning. Ikke mindst i det danske opgør mod Ungarn.

Det var amatørernes store årti; det var spillere som Harald Nielsen, Tommy Troelsen og Henning Enoksen. De to sidste stammede fra Nykøbing Mors. De var jo – også i Thy – en slags lokale helte. Og det var Henry From, målmanden, der blev verdensberømt ved at snuppe et straffespark ved stillingen 1-0 i semifinalerkampen mod guldfavoritterne fra Ungarn efter stille og roligt først at have placeret sit tygegummi på den ene stolpe.

Mere skulle der ikke til for at distrahere straffesparksskytten.

Danmark fightede sig i Rom og i fjernsynsstuerne derhjemme til en sejr på 2-0. Jubelen ville næsten ingen ende tage – som man skrev dengang og senere skulle sige gentagne gange. Opgøret mod Ungarn blev i de følgende årtier mindet som en af de bedste kampe, et dansk landshold havde spillet. De to mål blev sat ind af Harald Nielsen og Henning Enoksen.

Efter den flotte semifinale blev finalen til gengæld noget af et antiklimaks. Jugoslavien vandt 3-1, og Danmark måtte nøjes med sølv.

Men en succes var den danske deltagelse. Alle de danske spillere havde været amatører med fuldtidsarbejde ved siden af fodbolden. I modsætning til flere af de statsbetalte modstandere. De Olympiske Lege i Rom var afslutningen på en epoke, hvor rene amatører kunne gøre sig gældende i international fodbold.

KÆRLIGHED TIL FODBOLD

Ove Korsgaard (født 1942) er landmandssøn fra Mors, der via læreruddannelse og højskole endte som anerkendt forsker og universitetsprofessor. Og med en intakt stor kærlighed fra barndommen til fodbold. Det fortæller han blandt andet om i en bog om afvandringen fra land til by med udgangspunkt

1961. Nu i farver! I hvert fald i magasinet Bo Bedre. Der skal møbleres om, når et fjernsyn rykker ind i stuen. (Lokalhistorisk Arkiv for Thisted Kommune).

i opvæksten på Mors. Og blandt hans fodboldhelte er Henning Enoksen og Tommy Troelsen:

»Vores store idol var den målfarlige Henning Enoksen, bagersønnen fra Nykøbing, der spillede centerforward på landsholdet. Han spillede for Vejle Boldklub og dannede kort efter angrebspar med Harald Nielsen på det legendariske landshold, der vandt sølv ved OL i Rom 1960. Det var derfor stort, da Henning Enoksen kom til Hvidbjerg Skole som vikar den 1. februar 1957. Jeg havde ham som lærer i to måneder, inden jeg gik ud af skolen den 31. marts 1957. I de følgende måneder kom han en del på Hvidbjerggaard, nok mere på grund af min smukke søster Anne Louise end mine talenter som fodboldspiller. En aften kom han med en kammarat, der hed Tommy Troelsen, som også var fra Nykøbing. Han

blev ligeledes en af de store profiler i Vejle Boldklub, der året efter vandt »The Double«, senere kom han også på landsholdet. Den fodboldkamp, vi spillede med Henning og Tommy på græsplænen på Hvidbjerggaard en majaften i 1957, gik over i historien, hvor den fortsat lever.«

Og som den genopleves i Ove Korsgaards beretning.

»DEN KLOGE MAND«

Vi er fortsat på Mors med de to fodboldlegender, Enoksen og Troelsen, og hvis vi skal have historien over på den anden side af fjorden og oven i købet påstå, at Thy måske har en større – ganske vist indirekte – andel i den historiske kamp mod ungarene i Rom sommeren 1960 – ja, så skal vi have fat i »den kloge mand« i Hørdum: Peter Lauritsen. Manden der har haft stor betydning for idrætten i Thy som formand for Koldby-Hørdum IF og som »mirakelmand« ved udbedring af idrætsskader. Og Tommy Troelsen er nok den mest kendte fodboldspiller, han har behandlet. Første gang var i 1959.

Selv om Tommy Troelsen rejste fra Nykøbing, da han var 11 år, bevarede han kontakten til byen. Når han senere fik en forstuvning eller forstrækning, var det onklen Børge Sørensen fra Nykøbing, der sørgede for, at han kom over til »den kloge mand« i Hørdum.

Det skete tre-fire gange.

Tommy Troelsen husker tydeligt Peter Lauritsen: »Det fine ved ham var, at hvis han ikke kunne hjælpe, så gjorde han ikke tingene værre ved at prøve sig frem.«

Tommy Troelsen var blevet skadet i en udtagelseskamp til landsholdet i 1959. Det lignede en tidligere knæskade, som havde fået lægen til at fraråde ham at spille fodbold. Sådan gik det ikke denne gang, kunne man læse i ugebladet *Se & Hør* 19. juni samme år:

»To dage efter Tommy Troelsens tilsyneladende alvorlige uheld kunne aviserne meddele, at 'den kloge mand' i Hørdum 20 km syd for Thisted havde helbredt landets største fodboldtalent. Tommy Troelsen kunne deltage i den vigtige pokalfinale mod AGF, og han gjorde det på så eftertrykkelig måde, at han ikke

Tommy Troelsen glemmer ikke »den kloge mand« i Hørdum. Peter Lauritsen kaldte sig selv massør, men folk i almindelighed kendte ham som »den kloge mand«. Han har haft stor betydning for idrætten i Thy. 1981. (Lokalhistorisk Arkiv for Thisted Kommune).

alene var stærkt medvirkende til 1-0 sejren, men han var endog slutkampens største fighter! Bedre bevis på »den kloge mands« dygtighed kunne ikke gives.«

Tommy Troelsen kunne indirekte takke »den kloge mand« i Hørdum for, at han var i stand til at komme med landsholdet til Rom.

Prisen for behandlingen i Hørdum var rimelig, må man konstatere, og tåler i al fald ikke sammenligning med de penge, der ruller sammen med fodbolden i dag.

Tommy Troelsen, der måtte erlægge 10 kr. i Hørdum, var en af de bedste spillere på sølvholdet i Rom. Han havde fået et tidligt gennembrud i topfodbold, men måtte slutte allerede som 28-årig på grund af

den knæskade, som »Hørdum-manden« tidligere havde haft held til at gøre noget ved. Tommy Troelsen blev træner for bl.a. ungdomslandsholdet og Horsens. Ved siden af var han skolelærer, indtil han blev ansat på TV-sporten i Danmarks Radio, hvor han brillerede med sin fodboldforstand og gode evner til at analysere spillet – der i øvrigt også var hemmeligheden bag hans succes på grønsværen.

DEN GAMLE FISKER

Den tidligere fisker Martinus Madsen var en anden af fjernsyns-pionererne i Hanstholm. Han havde apparatet ved siden af den seng, han havde været »lænk« til i mange år.

2. juledag 1949 så han havet for sidste gang.

En ulykke, hvor han fik sin ni tons tunge båd over sig, medførte at han efter lange sygehusophold uden helbredende virkninger kom til at ligge lammet fra hoften og nedefter. Lægerne gav intet håb, og den før så vitale og arbejdssomme fisker måtte sige farvel til

sin beskæftigelse og gamle liv. Men ved hjælp af sit stadig store livsmod – som det siden er blevet fremhævet – og kombineret med tålmodighed og virke-trang fik han skabt sig en hjemmefabrikation af flet-tearbejder, der var efterspurgt over hele Hanstholm og solgt mange steder i Thy.

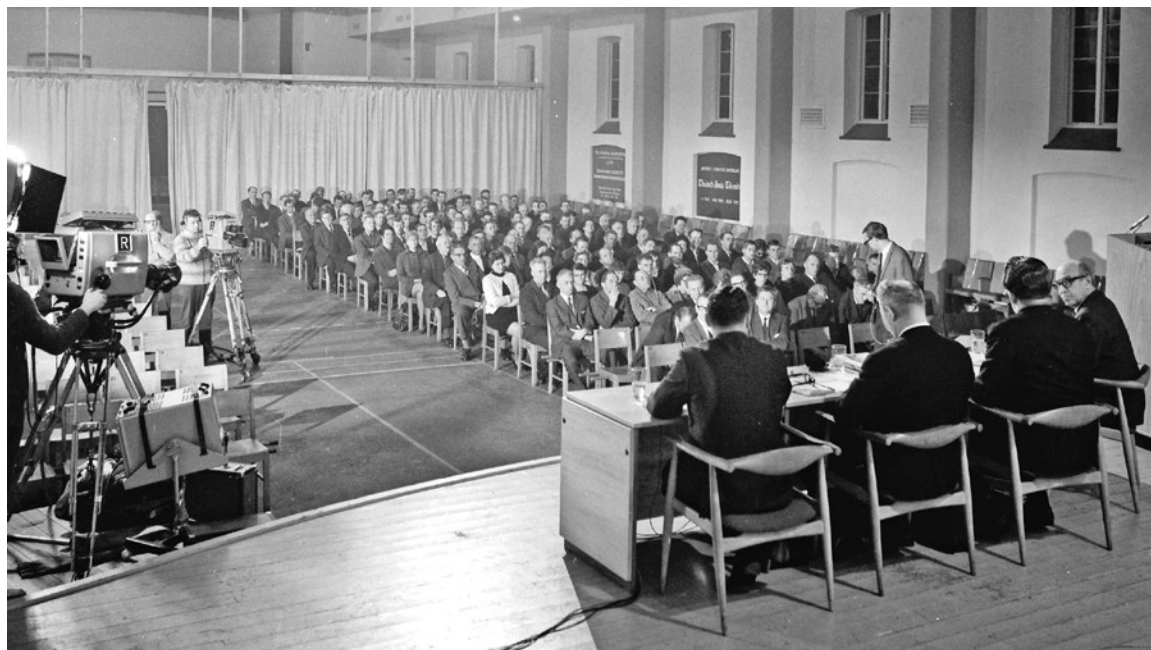
Og så var der dét med fjernsynet!

Det blev hans vindue ud til verden og kontakt til de mange, der kom på besøg og ikke havde noget imod fjernsynsapparatets levende billeder. Fascinerende var det jo – både det man så og det man hørte, og at det i det hele taget kunne lade sig gøre ...

FJERNSYNET KOMMER!

Havnebyggeriet og ikke mindst havneindvielsen i september 1967 havde flere gange formået at trække Danmarks Radios transmissionsvogne til Hanstholm.

I januar 1968 – fem måneder efter havnens indvielse – var der debat om fiskeriets problemer.

Januar 1968. Der er folketingsvalg, og fjernsynet er kommet til valg møde i Hanstholm Hallen med et større udstyr. Det skulle vise sig, at der ikke var så meget at komme efter. Der var bagefter utilfredshed med, at det kun blev til et lille indslag i – i »Valgextra« – når tv-folkene nu var kommet i stærkeste opstilling både inde og uden for hallen. (Lokalhistorisk Arkiv for Thisted Kommune).

Et »TV-valgmøde« blev der annonceret med, og fjernsynet var da også mødt op i stærkeste opstilling. Men der kom ikke det ud af det, arrangørerne havde ventet. Hverken med hensyn til det politiske indhold eller til udbyttet af fjernsynets tilstedeværelse.

Ca. 250 mennesker var mødt op i Hanstholm-Hallen for at høre – og måske diskutere – med fiskeriminister Jens Risgaard Knudsen, Dansk Fiskeriforenings formand, folketingsmand Henry Sørensen, og den lokale fiskeriforeningsformand, Svend Heiselberg.

Emnet var »mål og midler« til ophjælpning af et fiskerierhverv i krise. Der var ikke større opmuntring at hente, kan man forstå på Kai Digen, *Thisted Amts Tidendes* lokalredaktør i havnebyen.

Den socialdemokratiske fiskeriminister kunne »ikke give løfter om noget som helst«, og Henry Sørensen fandt, at Risgaard Knudsen simpelthen »savnede sympati for fiskeriet«.

Fjernsynet kunne da også kun bruge et meget kort indslag fra mødet i »Valgextra«.

Det var et spørgsmål fra salen om redningsskibet *Nordjyllands* placering i Skagen. Spørgsmålet skal ses i lyset af omstændighederne omkring redningsarbejdet i forbindelse med forliset i 1967 af *Tukan*, det sovjetiske trawler-motherskib, nordvest for Hanst-

holm et godt stykke ude i Nordsøen med flere end et halvt hundrede omkomne. Enkelte omkomne blev bragt i land ved Hanstholm, hvis redningsbåd havde været i aktion sammen med andre redningsbåde langs kysten og helikoptere. Forliset havde afsløret mangler i såvel redningsmateriel som koordination.

Et enkelt spørgsmål var et ringe udbytte af de betydelige anstrengelser, redaktør Knud Borch fra *TV-Avisen* – assisteret af mindst en halv snes tekniske medarbejdere – havde udfoldet for at arrangere mødet.

Blandt tilhørerne var der – efter adskillige enslydende kommentarer bagefter at dømme – en udbredt opfattelse af, at fiskeriproblemer ikke rigtig egner sig til at blive inddraget i en valgkamp.

Men under alle omstændigheder – holmboerne havde haft mulighed for aktivt at bidrage til indholdet i den lysende kasse derhjemme i stuerne og ikke blot passivt læne sig tilbage i stolen og se, hvad der nu skulle ske ...

Flemming Skipper.

Født 1939. Lokalhistoriske bøger og artikler.

Kilder

Illustreret Tidende. Billeder af danskernes liv. 1950-1960 (1997).

Paul Hammerich: *En danmarkskronike 1945-1972* (1976).

Ove Korsgaard: *Solskin for det sorte muld. Om slægt og folk* (2013).

Svend Sørensen, Flemming Skipper og Kristian J. Kristensen: *Thy i Bevægelse. Idrætsliv i 100 år* (2004).

»Lam fisker driver fabrikation af flettearbejde fra sygesengen.« *Thisted Amts Tidende* 31.12.1963.

»End ikke lidt sympati har ministeren for os.« *Thisted Amts Tidende* 15.01.1968.